

SALON SEUDUN SOTAVETERAANIEN PUHEENJOHTAJA VOITTO LAINEEN PUHE 27. KANSALLISEN VETERAANIPÄIVÄN JUHLASSA KUUSJOELLA 27.4.2013.

Kunnioitetut sotiemme veteraanit, hyvät Kuusjoen ja Perttelin veteraanipäivän juhlan osanottajat!

Vuonna 1986 valtioneuvosto nimesi huhtikuun 27. päivän kansalliseksi veteraanipäiväksi ja määräsi sen yleiseksi liputuspäiväksi. Kansallista veteraanipäivää vietetään Lapin sodan päättymisen vuosipäivänä muistoksi siitä, että aseet rintamillamme vaikenivat ja viimeinen saksalainen poistui maastamme 27.4.1945. Veteraanipäivän nimeäminen oli valtiovallan tunnustus maan itsenäisyyden puolustajille.

Sotaveteraaniliiton aloitteesta sotiemme veteraanit saivat valtiovallan julkisen tunnustuksen, jo antiikin ajoilta peräisin olevan tammenlehvätunnuksen. Tammenlehvä symbolisoi urheutta. Ensimmäinen Tammenlehvä luovutettiin tasavallan presidentti Mauno Koivistolle 21.2.1986. Merkki saavutti suuren suosion veteraanien keskuudessa. Veteraanipäivää vietettiin ensimmäisen kerran vuonna 1987, Suomen itsenäisyyden 70-vuotisjuhlavuonna, jolloin myös valtioneuvosto nimitti sotiemme veteraanit kunniakansalaisiksi ja Veteraanipäivästä tuli liputuspäivä. Seuraavana vuonna valtioneuvosto päätti, että kansallista veteraanipäivää vietetään vuosittain.

HYVÄT KUULIJAT

Vuosittain Kansalliselle veteraanipäivälle on nimetty teema, joka tälle päivälle on ”Veljeä ei jätetä, Nuoria ei unohdeta”. Teeman alkuosa on elänyt niin koko sodanajan kuin sen jälkeisenkin ajan. Nyt elämme kuitenkin aikaa, jossa veteraanien askel on lyhentynyt ja madaltunut ja omatoiminen omien asioiden hoito kuin myös yhdistyksissä toimiminen on yhä useammalle ylivoimaisen esteellistä. Tarvitaan nuorempia sukupolvia hoitamaan veteraanien asioita niin kotona kuin yhdistyksissä.

Tärkeätä on löytää sotiemme veteraanien roolia Suomemme pelastamisessa arvostavia nuorien sukupolvien edustajia, jotka sitoutuvat ”kunniavelka” periaatteella huolehtimaan sotiemme veteraanien asioiden hoidossa, ystäväpalvelussa ja yleensä ylläpitää toimintaa, jossa tämänkin veteraanipäivän teema toteutuu eli Veljeä ei jätetä. Tämä on toimivien sotiemme veteraanijhdistysten tärkeä painopiste. Näissä merkeissä haluan lämpimästi kiittää mahdollisuudesta pitää tämä puhe tänään täällä Kuusjoen ja Perttelin veteraanijuhlissa ja samalla tuoda tähän tilaisuuteen Salon Seudun Sotaveteraanien lämmin tervehdys.

HYVÄ JUHLAYLEISÖ

Melkein kaikissa veteraanien tilaisuuksissa kaikkialla Suomessa viime vuonna muisteltiin ja kerrottiin kunniakkaan talvisodan tapahtumista yli 70 vuoden takaa. Talvisota oli kunniakas, ei yksin siitä syystä, ettei maahamme hyökännyt vihollinen marssinut kahdessa viikossa Helsinkiin, kuten olivat päättäneet, vaan kunniakas myös siksi, että täällä olikin vastassa laaja puolustus- ja vapaudentahto ja kansa, joka oli lähes yksimielinen tavoitteista. Oli itsestään syntynyt ”Talvisodan henki”.

Silloin ulkomaita myöten ihmeteltiin, kuinka vahvoja olivatkaan ne arvot, joiden puolesta koko Suomen kansa syksyllä 1939 oli henkisesti valmis ryhtymään epätoivoisesta näyttävään puolustustaisteluun uhkaavaa suurvaltaa vastaan. Kuten jo mainitsin, se oli puolustustahto, se oli asenne maamme itsenäisyyden puolesta. Mutta epätasaisen taistelun tulos oli tuntematon, epävarman menestymisen mahdollisuudet vähäiset. Sisäisesti kansamme oli silloin valmis taisteluun, muissa suhteissa ei. Voidaan sanoa, sokeasti, mutta luottavasti ja tinkimättä lähdettiin sisimpien vaistojen turviin isien tietä taisteluun kunnian ja vapauden puolesta.

Tiedämme nyt, että se tie oli oikea, mutta tiedämme myös mitä taloudellisia uhrauksia ja puolustuspalveluja talvisotaa edeltävät ajat

olisivat vaatineet. Rauhan aikana tällaiset päätökset on sellaisen kansan tehtävä, jolla puolustustahto on korkealla ja jolle vapaus on pyhä.

Viimeaikaiset kannanotot puolustusmäärärahoista ja miesvahvuuksista muistuttavat hämmästyttävästi 1930-luvun lopun keskusteluja, joita olen eri teoksista lukenut. Hyvä ja vahva puolustusvalmius on ikään kuin kansakunnalle vakuutus siitä, etteivät kriisitilanteessa kutsumattomat vieraat koe maatamme liian houkuttelevaksi. Tällainen vakuus meillä puolustusvoimissa on, eikä sitä vakuutusta voi hetkessä uusia.

KUNNIOITETTU VETERAANIVÄKI, HYVÄT KUULIJAT

On sanottu, että itsenäisyys on asia, jonka arvon tuntee vasta sitten, kun se on menettänyt. Helposti arjen kiireissä ei tule muistaneeksi, että maamme itsenäisyys on seurausta jostakin. Eläessämme nyt tasavaltamme pisintä rauhan ajan kautta, meidän tulee muistaa ne lähtökohdat, joista runsaat seitsemän vuosikymmentä sitten, sotiemme raskaiden vuosien jälkeen lähdettiin liikkeelle. Runsaat 90 000 miestä ei enää saapunut rakentamaan tätä maata ylös sodan tuhoista. He joutuivat antamaan sodassa kaikkensa, oman henkensä. Me kunnioitamme heidän sankariryötään pysähtymällä seurakuntien sankarihaudoille heitä muistelemaan. Haavoittuneita oli yli 200 000, heistä elinikäisesti 95 000. Joka 16. mies oli sotainvalidi ja joka 17. nainen sotalleski, joka 25. lapsi oli sotaorpo. Joka 9:s oli tuolloin kotinsa menettänyt evakko. Useimmat teistä menetti läheisiänne ja ystäviänne.

Käydyt sodat koskettivat koko suomalaista yhteiskuntaa. Usein juhlapuheissa, kuten muutoinkin jää käsittelemättä naisten rooli maamme pelastamisessa. Otan tässä puheessani lyhyen tarkastelun siitä. Sotavuosista olisi tuskin selvitty kunnialla, elleivät naiset olisi miesten rinnalla kantaneet vastuutaan mitä moninaisimmissa tehtävissä rintamalla, muualla sotatoimialueella ja kotiseudulla.

Omalla työllään naiset vapauttivat tuhansia rintamalle lähteviä miehiä puolustamaan isänmaata ase kädessä. On laskettu, että kaikkiaan yli

150 000 naista osallistui erilaisiin puolustusvoimia tukeviin tehtäviin. Rintamajoukoissa naisia työskenteli jatkuvasti yli 20 000. Kotirintamalla heitä toimi yli kymmenkertainen määrä sotamateriaalin valmistamisessa ja ruoka- sekä vaatehuollossa. Oma lukunsa olivat maatalousvaltaisen Suomen yli 300 000 maatilaa, joiden arkipäivän työt olivat paljolti naisten varassa. Joidenkin arvioiden mukaan noin 1,5 miljoonaa naista oli sotien aikana maanpuolustusta ja yhteiskunnan toimentuloa tukevissa tehtävissä. Älkäämme unohtako naisten roolia sekä vanhusten ja lasten panosta heidän rinnallaan Suomemme puolustajina. Se oli koko kansan yhteinen asia.

HYVÄT KUULIJAT

Tutussa laulussa ovat sanat: ”Kohta poissa on veljet”, ja siksi on epäilty maanpuolustushengen murenevan näiden veljien poistuttua. Tämän johdosta, mutta myös siksi kun veteraanijärjestöjen toiminta loppuu, järjestöt ovat perustaneet Tammenlehvän Perinneliiton. Sen tehtävänä on ohjata erilaista perinnetoimintaa ja erityisesti säilyttää tuona vaikeana aikana todeksi koettua henkistä perintöä. Sitä ollaan jo siirtämässä nuoremmille, josta tämän veteraanipäivän osatunnus ”Nuoria ei unohdeta”. Tähän mennessä on jo kerätty talteen erittäin paljon kaikkea tietoutta, mitä sotilaat rintamalla, Lotat eri tehtävissä ja kotirintamaväki pystyivät saamaan aikaan sotien aikana ja sen jälkeisenä jälleenrakennuskautena. Ei tätä työtä ole tehty sankaritarinoiden säilyttämisen vuoksi, vaan tarkoituksena kertoa nuoremmille sukupolville, että koko 1940-luku on Suomen itsenäisyyden raskain, mutta tärkein vuosikymmen. Kun olimme kokoamassa perinnetietoja ”Salon seutu Suomea puolustamassa” paikalliseen historiateokseen, sain myös lukea sota-ajan kirjeitä, huomasin että niistä toistui vahvasti sama asia, niissä tuli esille rukoileva Suomi. Kesäkuun lopulla 1944, jolloin uhka maamme yli oli suurimmillaan, tasavallan presidentin puoliso osoitti esimerkkiä kehottaen kansaa rukoilemaan, ja rukoili itsekin julkisesti radiossa.

Arvoisat läsnä olevat sotiemme veteraanit, hyvät veteraanien puoliset,
lesket, lapset ja lastenlapset

Luen tässä puheeni loppupuolella runokirjan sanomaa aiheesta sotaa
kesti, joka avaa veteraanisukupolven elämää sodassa ja sodan jälkeen:

Oli talvisota, pakkasta ja jäätä,
puri varvasta ja kantapäätä,
se oli kärsimystä totisesti.

Oli kesäsota – hellettä ja haisi
ja saapas sorvas jalkaa hikevää.

Vaan kaikki piti miehen sietää.

Tään kaiken sotain veteraanit tietää.

Teiltä siinä meni parhaat vuodet,
kun lähditte – te silloin miehet nuoret,
ajastanne siinä parhain mennä ehti.

Niin kuin kesän puista värjää lehden halla
ja syksyn lehti irtoaa, putoaa.

Me jotka emme olleet rintamalla
me teille saamme tehdä kunniaa,
kiittää teitä koko kansa saisi.

Melskeet kestitte – monet uupuneina,
sen parhain tietää rintamalla ollut mies.

Veteraani, Sinä muistaa taidat kenties
kun pintaas viilsi luodit, sirpaleet.

Vaan miksi niitä tässä muistelee.

- vaan mitäpä sä muistoillesi taidat,
- vaikka arvetkin jo hiljaa himmenee.

Te rauhanpäivät viimein nähdä saitte.
Koti rakas levon teille tarjos.
Ei siinä kaikki, pilvet vielä varjos
vaikka levätä jo saikin öitä.
Uuteen aamuun siellä heräsitte
kodissa riitti kunnostuksen töitä.
Kodit kohenivat tahtiin samaan,
tarttuen vasaraan ja sahaan.
Vasarat löivät ja saha soitti.
Näin perheille taas uusi aika koitti.

Ei tämäkään vielä maalle riittänyt
- taiston äärillä ei ollut rajaa.
Te maksaa saitte vielä sodan velkaa
- vaikka monen kunto oli hyvin vajaa.
Lepoon päässeet ette, päivän työt
ja huolet painoi päivät, yöt.
Sen miten kestitte, nyt kuvitelkaa –
Te kestitte kun kestää piti,
näin varmaan tuumaa moni veteraani.

Muistatko: Jumalaan sä ehkä turvasit?
Sodan melskeessä sä kuiskasit:
Varjele mua Kaikkivaltiaani!
Jos nousta saan mä tästä,
en koskaan lakkaa Sinua kiittämästä!
Lupausta kun olet ollut täyttämässä,
jäi jäljelle nää hopeoidut päivät.
Nyt veteraanit kiitoksensa saakoon
kunnialla heitä muisteltakoon.

Hyvät läsnäolijat

Vaikka veteraaniväki niin kuin me nuoremmatkin olemme tällaisena globalisaation, maapalloistumisen myötäilyn ja Euroopan Unionin asioiden jatkuvasti esillä olon vuoksi ja itsemääräämisoikeuden kaventuessa huolestuneita, mutta toivoa luoden, haluan tämän puheeni päättää tunnetun laulun sanoihin: ”Tämä maa ei koskaan sortua saa. Eläköön tämä muistojen toivojen maa. Kauan eläköön Suomi”.

Toivotan Teille kaikille Hyvää Kansallista Veteraanipäivää.